

تهیه و تنظیم از

مهدی رضا خادم‌لو

دیرستان
فرهنگ منطقه ۲
تهران

درس ۶

جنگ جهانی اول و ایران

زمینه ها و علل جنگ جهانی اول

الف- تداوم و گسترش استعمار

ب- رشد اندیشه ملی گرایی و ظهور قدرتهای جدید

علت تداوم و گستردگی استعماری

با وقوع انقلاب صنعتی و ساخت سلاح
های پیشرفته مانند تفنگ، توپ و کشتی
های جنگی، توان سیاسی نظامی دولت
های اروپایی و سیاست های استعماری
آنان به طرز چشمگیری توسعه یافت.

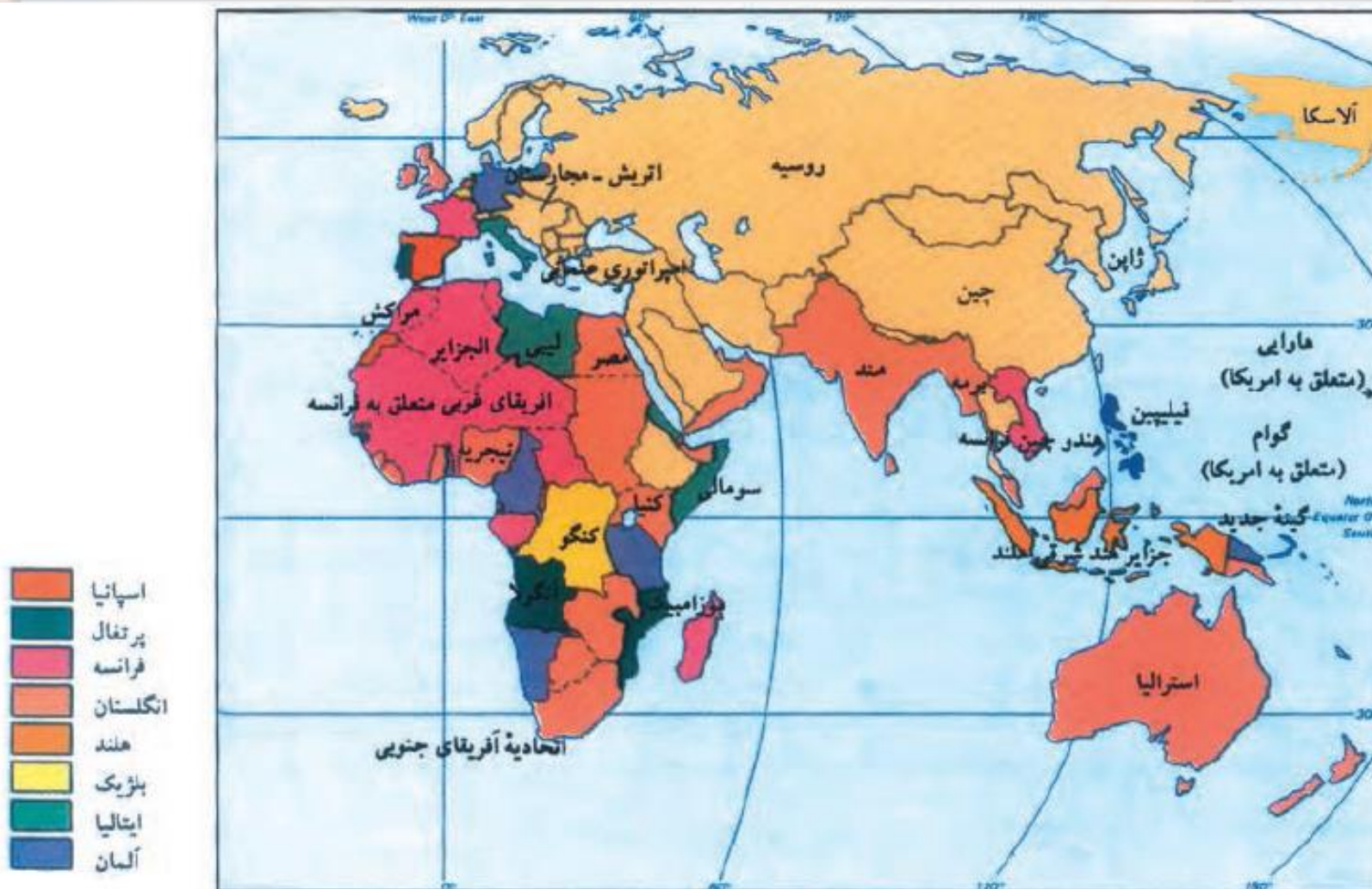

رقابت کشورهای استعمارگر

قدرت های استعمارگر، به ویژه انگلستان و فرانسه، با گسترش مستعمرات خود در قاره های آسیا، آفریقا، آمریکا و اقیانوسیه با یکدیگر به رقابت و ستیز برخاستند..

روسیه نیز با وجود اینکه از نظر علمی و فرهنگی به مراتب از کشورهای اروپای مرکزی و غربی عقب مانده تر بود، در قرن ۱۹ م قدرت نظامی خود را به طور فوق العاده ای تقویت کرد و نسبت به همسایگان جنوبی خود سیاست توسعه طلبانه ای در پیش گرفت.

نقشه مستعمرات دول تهای اروپایی در مناطق مختلف جهان در ۱۹۱۴ م

رهبران مبارزه و مقاومت در برابر استعمار

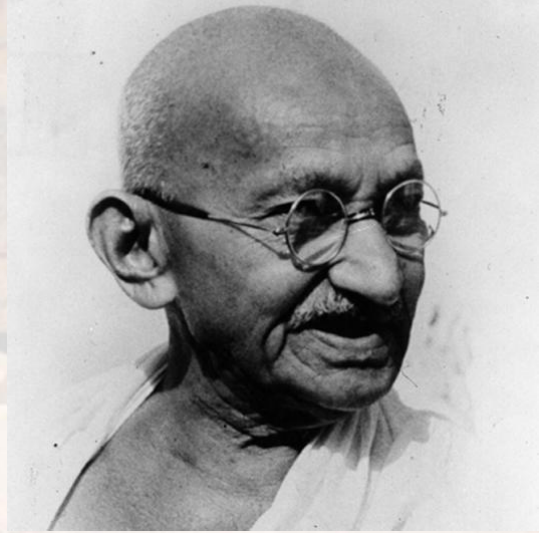
مهدی سودانی - سودان

امیر عبدالقادر - الجزائر

سیمون بولیوار - آمریکای لاتین

گاندی - هندوستان

رشد اندیشه ملی گرایی و ظهور قدرت های جدید

در سده ۱۹ م، دو جریان فکری **ملی گرایی** و **آزادی خواهی** در بسیاری از سرزمین ها و جوامع اروپایی پا گرفت و **زمینه ساز** شکل گیری کشورها و دولت های ملی جدیدی شد.

تفکر ملی گرایی، مردمان و گروه های قومی را که تاریخ و فرهنگ و **زبان مشترکی** داشتند، برانگیخت تا با هم یکی شوند و **زیر پرچم** حکومتی یکپارچه و مستقل قرار گیرند. **ایتالیایی ها، آلمانی ها، لهستانی ها، صرب ها و مجارها** از جمله این اقوام بودند که تحت تأثیر اندیشه ملی گرایی، برای تأسیس حکومت ملی به پا خاستند.

وحدت ایتالیا

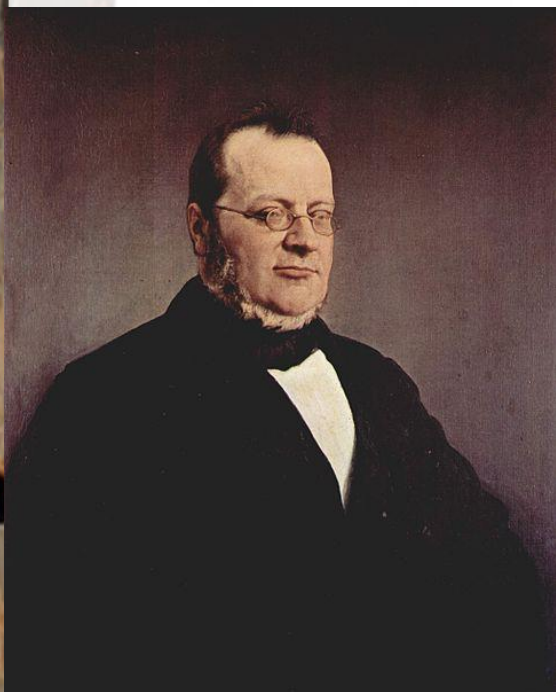
تا حدود اواسط قرن ۱۹ م ایتالیا کشوری چندپاره بود که بر هر قسمت آن **خاندان های مختلف، پاپ ها و یا کشورهای همسایه** (اتریش و فرانسه) حکومت می کردند.

در نیمه دوم این قرن، ملی گرایان ایتالیایی به رهبری **کاوور** و **گاریبالدی** قیام کردند و با استفاده از رقابتی که میان اتریش و فرانسه وجود داشت، موفق شدند ایتالیا را متحد کنند و تحت حاکمیت حکومت ملی و مستقلی در آورند.

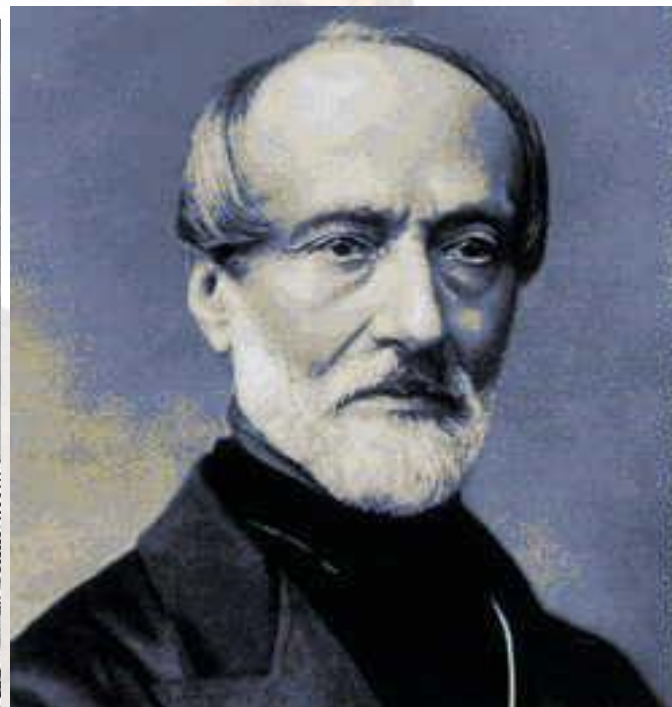
رهبران وحدت ایتالیا

کاملیو کاوور

گاریبالدی

جوزپه مازینی

اتحاد آلمان

آلمانی ها نیز همچون ایتالیایی ها تا میانه قرن ۱۹ فاقد حکومت یکپارچه بودند و سرزمین های آنان در اتحادیه ضعیفی موسوم به **اتحادیه آلمانی** در کنار هم قرار داشتند. در آن زمان، **ملی گرایان آلمانی** خواهان یگانگی تمام آلمانی ها و تشکیل کشوری واحد بودند، اما **امپراتوری اتریش مجارستان**، که نفوذ فراوانی بر اتحادیه آلمانی داشت، مخالف چنین وحدتی بود و شکل گیری آلمان متحد و نیرومند را تهدیدی برای خویش می دانست.

ایالت پروس، پیشگام وحدت امپراتوری آلمان

ایالت پروس که یکی از بزرگ‌ترین و قدرتمندترین ایالت‌های اتحادیه آلمانی بود، پیشگام وحدت آلمان شد.

پروس برای رسیدن به این موفقیت بزرگ، با کشورهای **دانمارک**، **اتریش** - **مجارستان** و **فرانسه** جنگید و آنها را شکست داد.

آلمانی‌ها امپراتوری جدید خود را **رایش دوم** نامیدند. رایش در زبان آلمانی به معنای **امپراتوری** است. پایتخت این امپراتوری شهر **برلین**، مرکز ایالت پروس بود.

طراحان اتحاد آلمان

بیسمارک، صدراعظم آہنیں

ویلہم اول امپراتور اول

مراسم تاج گذاری ویلهلم اول در کاخ ورسای

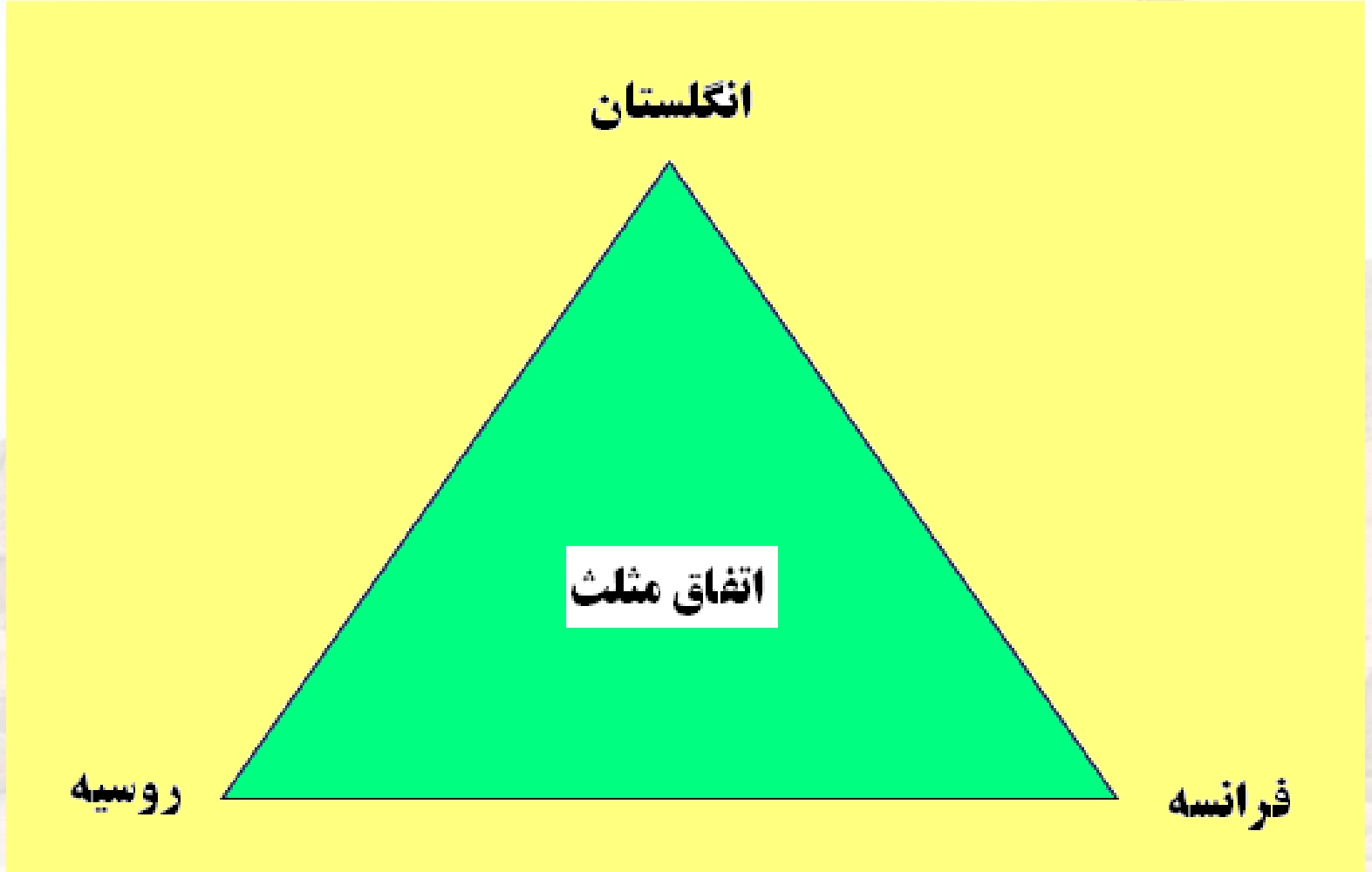
قوی شدن امپراتوری آلمان

این امپراتوری با تأسیس و توسعه مدارس و دانشگاهها، برپایی صنایع جدید و بسط شبکه حمل و نقل و ارتباطات، خیلی زود به یکی از پیشروترین کشورهای اروپایی در زمینه صنعت تبدیل شد.

هم زمان با توسعه اقتصادی و صنعتی، قدرت نظامی آلمان نیز با شتاب فراوانی افزایش یافت؛ آلمانی ها با ساخت تسلیحات مدرن به ویژه توپ، هواپیما، کشتی جنگی و زیردریایی، با انگلستان که در آن زمان قوی ترین نیروی دریایی را داشت، به رقابت برخاستند.

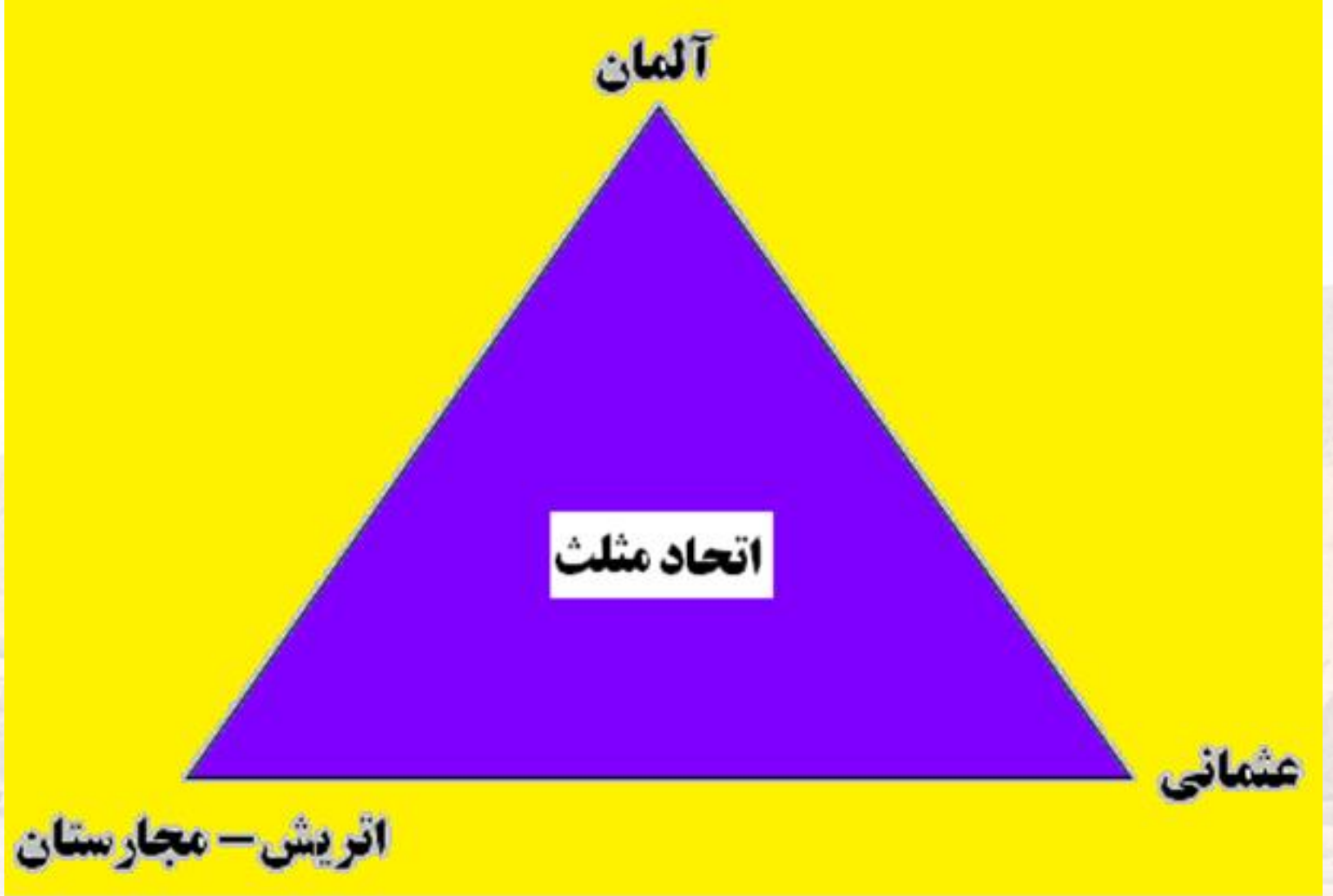

تشکیل اتفاق سه گانه (متفقین)

تشکیل اتحاد سه گانه (متحدین)

کشورهای اتحاد و اتفاق مثلث

اتریش-مجارستان

آلمان

امپراتوری عثمانی

بلغارستان

متحدین

فرانسه

بریتانیا

ایتالیا

روسیه

امپراتوری ژاپن

صربستان

متفقین

نقشه کشورهای اتحاد و اتفاق مثلث در اروپا

مهم ترین علل بروز جنگ جهانی اول

اختلافات مرزی و دشمنی شدید آلمان و فرانسه

مسابقه تسلیحاتی

رقابت آلمان و انگلیس بر سر مستعمرات

جنبش های ملی گرایی در اروپای شرقی

دخالت قدرت های بزرگ در منطقه شبه جزیره بالکان

حوزه بالکان

آغاز جنگ جهانی اول با قتل ولیعهد اتریش (فردیناند) به دست یک جوان صرب در سارایو

محل ترور فریدیناند در شهر سارایوا بوسنی

جنگ های ۴ ساله کشورهای متفق و متحد

جنگ جهانی اول به مدت ۴ سال در **زمین و دریا** و حتی **هوا** ادامه یافت. در **جبهه شرقی**، روس ها به سرعت بسیج شدند و از سقوط و اشغال کشورشان توسط ارتش آلمان جلوگیری کردند. در **جبهه غربی** نیز فرانسوی ها با حمایت انگلیسی ها و سایر دولت های متفق مقاومت کردند و جنگ را به حالت فرسایشی در آوردند. جنگ در **خاورمیانه** و برخی از مستعمرات نیز ادامه یافت.

نتایج جنگ جهانی اول

آوارگی

اسارت

سرزمین های سوخته

ویرانی و تخریب

انقلاب روسیه

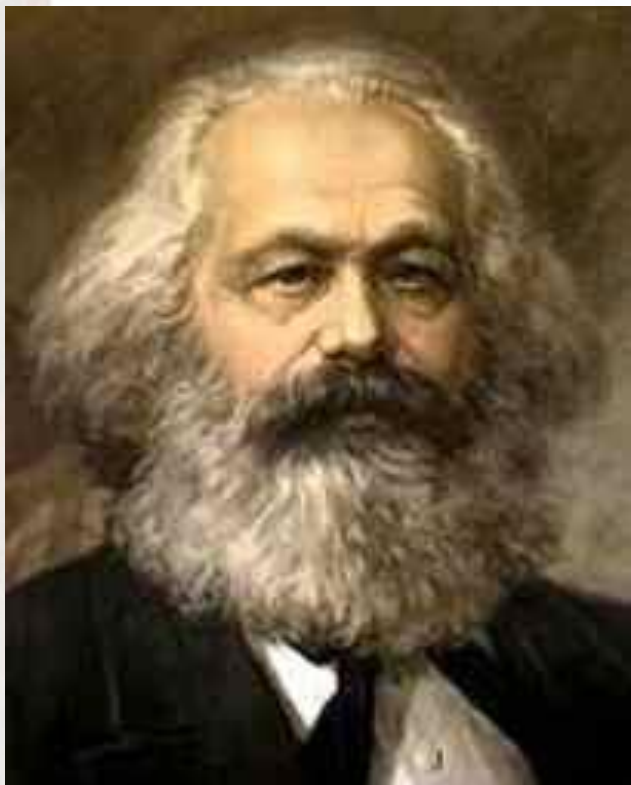
اوضاع و شرایط نابسامان دوران جنگ جهانی اول بر **نارضایتی** و **خشم** مردم روسیه از حکومت خودکامه تزارها افزود. در نتیجه، عده ای از مخالفان به کمک واحدهایی از ارتش در پتروگراد (پایتخت) دست به شورش زدند و با تشکیل دولت موقت، **نیکولای دوم**، آخرین تزار روس را برکنار کردند..

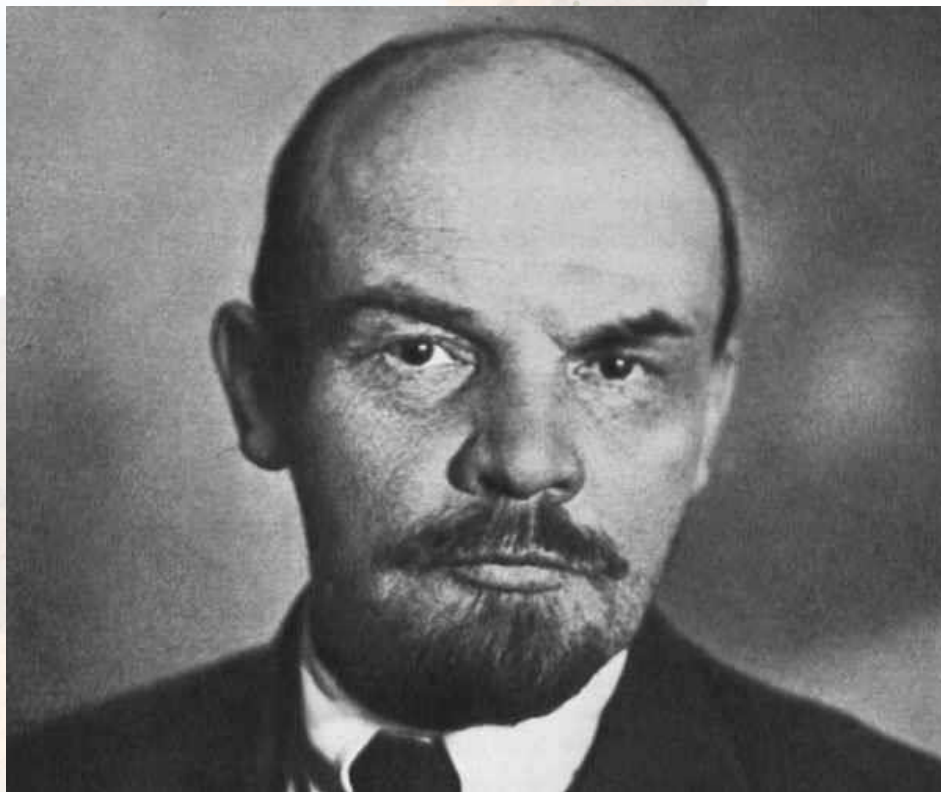
نیکولای دوم

انقلاب بلشویکی در روسیه

کارل مارکس

ولادیمیر ایچ اولیانف (لنین)

سه شعار کارل مارکس

۱- صلح، زمین، نان

۲- تسلط کارگران بر تولید

۳- همه قدرت از آن شوراها

اقدام لنین در ابتدای حکومت

لنین پس از پیروزی انقلاب، **حکومتی کمونیستی** بر پایه شوراهای کارگران و کشاورزان به وجود آورد و تمامی احزاب روسیه، به جز **حزب کمونیست** را **غیرقانونی** اعلام کرد. از آن پس، نام روسیه به **اتحاد جماهیر شوروی** تغییر یافت.

لنین

دستور لنین برای سربازان روس برای ترک جنگ

لنین که به مردم وعده صلح داده بود، متصرفات وسیعی را در غرب و جنوب غربی روسیه به دولت های متحد واگذار کرد و در مقابل، با آنان قرارداد صلح بست و سربازان روسی را از جبهه های جنگ فراخواند.

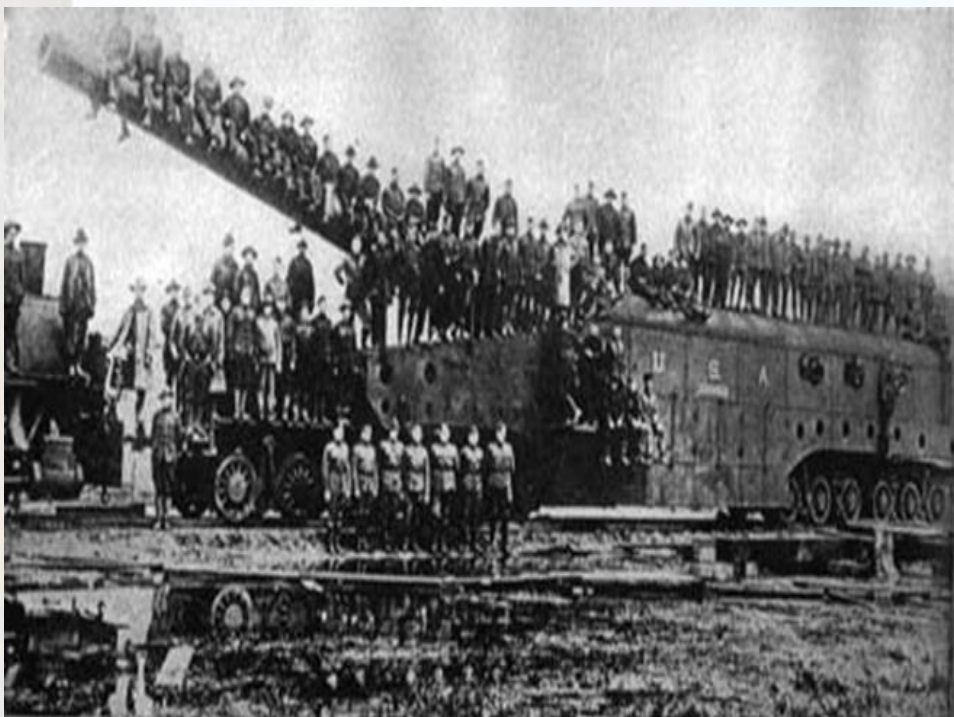

حمله زیر دریایی آلمان به زیر دریایی آمریکا

دلایل شکست آلمان از متحدین در جنگ

ورود قوای تازه نفس آمریکا به جنگ به نفع متفقین

خسته شدن نیروهای آلمانی

نتایج و پیامدهای جنگ جهانی اول

پیمان ورسای

تشکیل جامعه ملل

تلفات و خسارت انسانی و اقتصادی

کنفرانس ورسای در پارس

اعضای حاضر در کنفرانس ورسای

کلمانسو - فرانسه

ویلسون - آمریکا

لوید جورج - انگلیس

اولاندو - فرانسه

تقسیم آلمان در قرارداد ورسای

مستعمرات آلمان میان متفقین تقسیم شد و بخش هایی از خاک این کشور به **فرانسه** و **لهستان** واگذار گردید.

به علاوه، آلمانی ها ملزم به پرداخت **غرامت** به دولت های متفق و محدود نگه داشتن توان نظامی خود شدند..

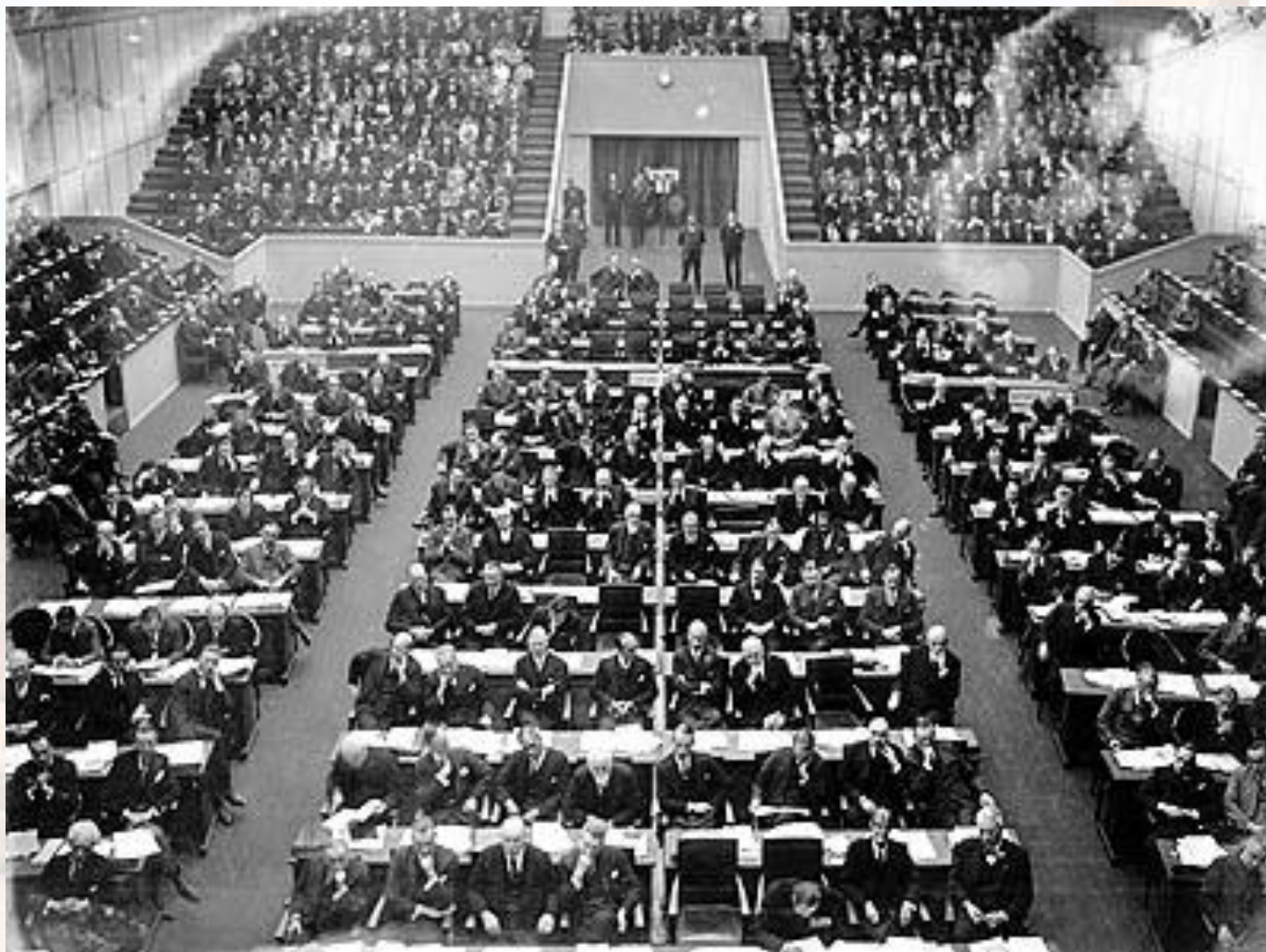

از نتایج جنگ جهانی اول: فروپاشی امپراتوری عثمانی

تشکیل جامعه ملل در ژنو سوئیس

تلفات جانی و خسارات ویرانی اماکن

بر اساس آمار رسمی، بیش از **۹ میلیون** نظامی در این جنگ کشته و دهها میلیون نظامی مجروح، اسیر و مفقود شدند. به علاوه، میلیونها غیرنظامی در سرتاسر جهان، بر اثر عملیات جنگی یا اتفاقات ناشی از جنگ مانند **کمبود مواد غذایی و شیوع بیماری** های همه گیر کشته، مجروح، بیمار و یا **آواره** شدند..

ایران در جنگ جهانی اول

هم زمان با آغاز جنگ بین الملل اول، ایران **وضعی آشفته** داشت و حکومت مشروطه به دلیل **اختلافهای سیاسی داخلی**، **ضعف تشکیلات اداری** و **نظامی**، **مشکلات اقتصادی** و **دخالت های فزاینده خارجی**، قادر به سرو سامان دادن به امور و برقراری نظم و امنیت نبود.

اشغال نظامی ایران توسط متفقین

دولت ایران پس از شروع جنگ جهانی اول، اعلام بی طرفی کرد اما کشورهای درگیر در جنگ، به خصوص روسیه و انگلستان، به بهانه های مختلفی آن را نقض کردند.

در اوایل جنگ، مأموران و جاسوسان آلمانی در مناطق مختلف ایران به اقداماتی بر ضد دولت های اتفاق مثلث دست زدند. روسیه و انگلستان نیز همین موضوع را بهانه لشکرکشی به ایران قرار دادند.

اشغال نظامی ایران طبق قرارداد ۱۹۰۷

تشکیل پلیس جنوب توسط انگلستان در ایران

تشکیل دولت موقت در کرمانشاه

با نزدیک شدن ارتش روسیه به تهران، شماری از ملیون، شامل برخی از **نمایندگان** مجلس شورای ملی، **وزیران** و **شخصیت های مذهبی**، به **کرمانشاه** مهاجرت نمودند و دولت موقت ملی را در آن شهر تأسیس کردند اما به دنبال **شکست سپاه عثمانی** از نیروهای متفقین، دولت موقت فروپاشید و اعضای آن پراکنده شدند..

مقاومت مردم جنوب در برابر اشغالگران انگلیسی

مردم فارس، بوشهر و خوزستان

مردم عشایر عرب خوزستان

کازرونی ها، دشتستانی ها و تنگستانی ها

رهبران قیام مردم جنوب در برابر اشغالگران انگلیسی

ناصر دیوان کازرونی

رئیسعلی دلواری

آثار و تأثیر جنگ جهانی اول بر ایران

این جنگ باعث **قحطی** بزرگی در ایران شد که در نتیجه آن عده زیادی از هم وطنان ما به سبب **گرسنگی**، **سوء تغذیه** و **بیماری های** ناشی از آن به طرز دلخراشی جان دادند.

به دلیل نبود آمار و آمارگیری، نمی توان **میزان تلفات انسانی** کشور ما در جنگ جهانی اول را حتی به طور تقریبی برآورد کرد، اما گزارش برخی از نویسندگان حکایت از آن دارد که جمعیت شهرها و مناطق مختلف ایران پس از خاتمه جنگ نسبت به ابتدای آن به طور محسوسی کاهش یافته بود.

انواع اثرات جنگ جهانی اول بر ایران

ویرانی اقتصادی و تلفات گسترده انسانی

تزلزل و بی ثباتی دولت مرکزی

تعطیلی مجلس شورای ملی

تضعیف بیشتر نظام مشروطه

قرارداد ۱۹۱۹ بین ایران و انگلیس

قرارداد ۱۹۱۹ م. در زمان نخست وزیری **وثوق الدوله** بسته شد، به موجب این قرارداد اداره **امور دارایی** و برخی دیگر از **ادارات و وزارتخانه های** ایران در اختیار انگلستان قرار می گرفت؛ مسئولیت تجدید سازمان و ایجاد **ارتش یکپارچه** ایران و **تأمین اسلحه** و تدارکات آن نیز به **افسران انگلیسی** داده می شد.

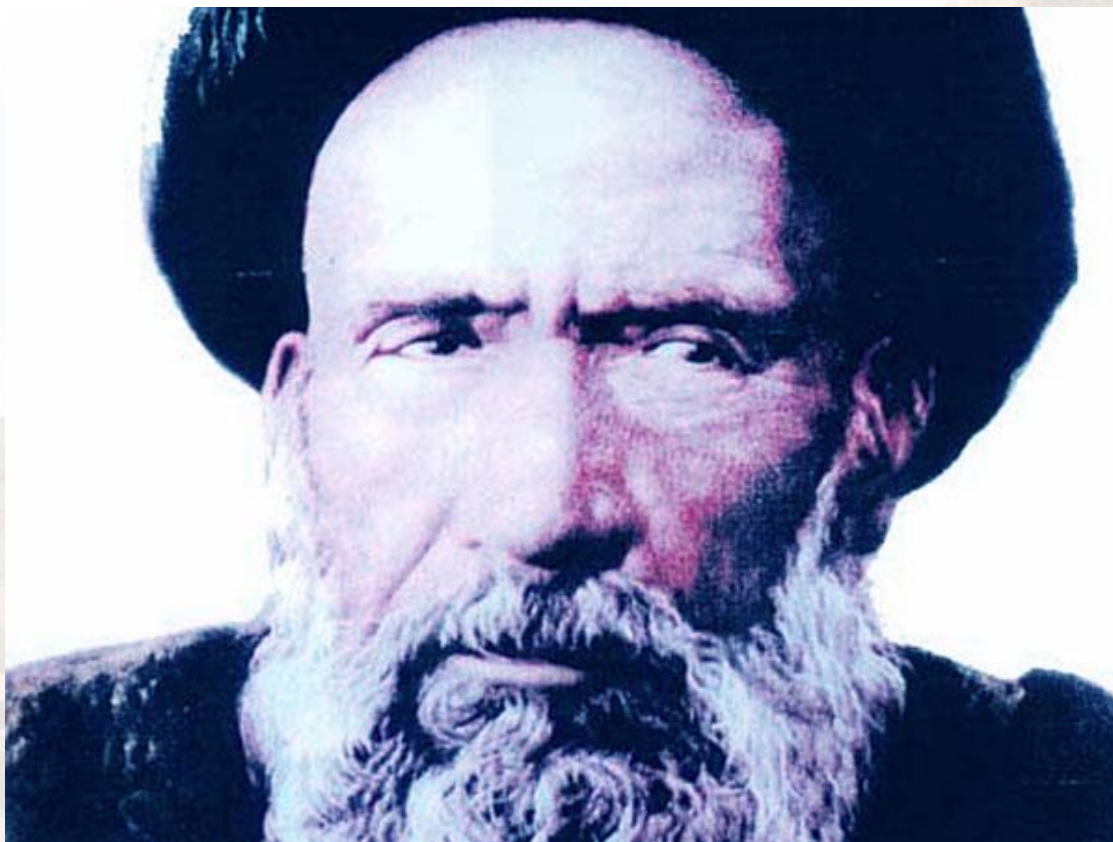
در عوض، انگلستان متعهد می شد که **وامی** در اختیار دولت ایران قرار دهد تا تحت نظارت کارشناسان انگلیسی هزینه شود. برخی مواد این قرارداد پیش از آنکه به تصویب مجلس شورای ملی برسد، به اجرا گذاشته شد.

حسن وثوق (وثوق الدوله)

مخالف قرارداد ۱۹۱۹ بین ایران و انگلیس

شهید آیت الله سید حسن مدرس

تهیه و تنظیم

مهدی رضا خادم‌لو - دبیر منطقه ۱۸ تهران